МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Кафедра криміналістики, судової медицини та психіатрії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ДЛЯ СЛУХАЧІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

з навчальної дисципліни «Криміналістика»

спеціальність 6.030401 «Правознавство»
для здобувачів вищої освіти 4 курсу факультету заочного навчання
працівників поліції ННІ ПОЗН,
що навчають на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Дніпро – 2016

Методичні рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи для заочної форми навчання з навчальної дисципліни «Криміналістика» для здобувачів вищої освіти 4 курсу факультету заочного навчання працівників поліції ННІ ПОЗН, спеціальність 6.030401 «Правознавство». / Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016 – 28 с.

РОЗРОБНИКИ:

Чаплинський К.О. завідувач кафедри криміналістики. судової медицини та психіатрії доктор юридичних наук, професор, полковник поліції

Пиріг І.В. професор кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії, доктор юридичних наук, доцент, полковник поліції

Плетенець В.М. доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції

Розглянуто на засіданні кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії від 29.06.2016, протокол №19

Завідувач кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії

_____ К.О. Чаплинський

«_____»_____ 2016 р.

© ДДУВС, 2016 рік
© Чаплинський К.О., Пиріг І.В., Плетенець В.М, 2016 рік

Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Криміналістика»

Виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти заочної форми навчання з навчальної дисципліни «Криміналістика» передбачає написання реферату за темами, винесеними на самостійне опрацювання.

Вимоги до оформлення реферату:

1. Текст реферату оформлюється в редакторах Microsoft Word на сторінках формату А4.
2. Поля: ліве - 2,5 см, праве - 1 см, верхнє і нижнє - 2 см.
3. Шрифт - Times New Roman, 12 або 14 пунктів.
4. Відступ абзацу (перший рядок від лівого краю) - 1,25см.
5. Міжрядковий інтервал - одинарний.
6. Вирівнювання тексту - по ширині.
7. Всі сторінки реферату (крім титульного аркуша) повинні бути пронумеровані.
8. Реферат повинен містити наступні елементи:
9. Титульна сторінка
10 Зміст (із зазначенням розділів реферату та номерів сторінок), або план (розділи реферату без зазначення номерів сторінок)
11. Введення (короткий огляд проблеми, що розглядається в рефераті) - 1 стор.
12. Основна частина (розділи реферату та їх текст) 10-12 стор.
13. Висновки - 1 стор.
14. Список джерел літератури (книги, інтернет-джерела - посилання на статтю і назва ресурсу).

ТЕМА 19. Концептуальні положення криміналістичної тактики

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття криміналістичної тактики, її предмет, система, завдання та взаємозв’язок з іншими розділами криміналістики.
2. Правові, логічні, психологічні та етичні засади криміналістичної тактики.
3. Джерела розвитку криміналістичної тактики та її роль у розслідуванні злочинів.
4. Основні поняття і категорії криміналістичної тактики.
5. Джерела виникнення тактичних прийомів, їх класифікація та критерії допустимості.
6. Складання плану підготовки і проведення тактичної операції.
7. Слідча дія: поняття, класифікація та загальна характеристика.
8. Тактика слідчої дії та її співвідношення з іншими процесуальними й організаційними діями слідчого.

Рекомендована література до Теми 19 (3.104-3.106,2.3-2.8)

ТЕМА 20. Криміналістична версія. Організація та планування розслідування кримінальних правопорушень

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття криміналістичної версії та її логічна природа.
2. Класифікація криміналістичних версій.
3. Типові версії та їх значення для слідчої, оперативно-розшукової, експертної та судової діяльності.
4. Перевірка й оцінка версій.
5. Поняття і значення планування.
6. Особливості планування розслідування багатоепізодних злочинів, слідчою бригадою; роботи з декількома справами, що одночасно знаходяться у провадженні слідчого.
7. Прийоми координації спільної роботи слідчого, оперативних працівників, інших учасників процесу та способи контролю за виконанням плану розслідування.

Рекомендована література до Теми 20 (3.104-3.106,2.3-2.8)

ТЕМА 21. Тактика слідчого огляду та освідування

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1.Поняття слідчого огляду, його види, завдання та етапи проведення. Принципи слідчого огляду.

2. Участь спеціаліста в слідчому огляді.

3. Огляд місця події: поняття, зміст та завдання.

4. Підготовка до огляду місця події.

5 Тактичні прийоми огляду місця події, техніко-криміналістичні засоби і методи, що використовуються під час його проведення.

6. Дії учасників слідчо-оперативної групи, керівна роль слідчого.

7. Взаємодія учасників огляду як чинник, що визначає його ефективність.

8. Фіксація процесу і результатів огляду місця події. Оцінка результатів огляду місця події.

Рекомендована література до Теми 21 (3.48,3.64,2.10,2.11)

ТЕМА 22. Тактика затримання підозрюваного (обвинуваченого)

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття і сутність затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину,

2. Різновиди і значення затримання для встановлення фактичних обставин злочину.
3. Підготовка до затримання. Питання організаційно-тактичного забезпечення затримання та безпеки його учасників:
4. Підготовка технічних засобів. Допоміжна документація під час планування.
5. Тактичні прийоми затримання з попередньою підготовкою в приміщенні (житловому, службовому),
6. Тактичні прийоми затримання з попередньою підготовкою в громадських місцях, на відкритій місцевості, в лісі, в горах, у транспортних засобах.
7. Особливості тактики затримання озброєного злочинця, групи осіб одночасно (озброєних та без зброї).
8. Поєднання затримання з іншими слідчими діями та оперативно-розшуковими заходами.
9. Використання допомоги громадськості і засобів масової інформації при підготовці та здійсненні затримання.
10. Тактичні прийоми затримання без попередньої підготовки.

Рекомендована література до Теми 22 (3.33,3.35,1.1-1.9)

ТЕМА 23. Тактика обшуку і тимчасового доступу до речей і документів

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття та завдання обшуку та тимчасово доступу до речей та документів.
2. Підстави проведення обшуку та тимчасово доступу до речей та документів. Їх види.
3. Підготовка до обшуку.
4. Збирання і аналіз інформації про особу, що обшукується, місце обшуку, об’єкти, що шукаються.
5. Планування обшуку.
6. Участь спеціалістів при проведенні обшуку і виїмки.
7. Тактика обшуку житлових і підсобних приміщень, місць загального користування, приміщень установ.
8. Повторний обшук.
9. Використання науково-технічних засобів і методів при виявленні схованок.
10. Оцінка і використання результатів обшуку і виїмки у розкритті і розслідуванні злочинів.

Рекомендована література до Теми 23 (3.60,3.39,3.30-3.31,3.39,)

ТЕМА 24. Тактика зняття інформації з каналів зв’язку

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття, види і завдання зняття інформації з каналів зв’язку.
2. Правові підстави та порядок проведення зняття інформації з каналів зв’язку як слідчої дії.
3. Підготовка і технологія прослуховування телефонних та інших переговорів.
4. Використання технічних засобів звукозапису під час зняття інформації з каналів зв’язку.
5. Особливості тактики дослідження інформації, знятої з каналів зв’язку, фіксації її ходу і результатів.
6. Оцінка і використання результатів зняття інформації з каналів зв’язку у розкритті і розслідуванні злочинів.

Рекомендована література до Теми 24 (2.1-2.12,3.49,

ТЕМА 25. Тактика допиту і одночасного допиту раніше допитаних осіб

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1.Поняття, завдання і види допиту.

2. Процесуальні, криміналістичні, психологічні і морально-етичні засади допиту.

3. Тактичні прийоми спілкування

4. Використання даних логіки, психології, педагогіки та інших наук під час підготовки і проведення допиту.

5. Підготовка до допиту.

6. Планування тактики допиту в залежності від слідчої ситуації (безконфліктної, конфліктної); використання під час допиту інформації, отриманої оперативним шляхом.

7. Загальні тактичні прийоми допиту на різних його етапах (стадіях).

8. Тактика допиту підозрюваних і обвинувачених.

9. Тактичні прийоми подолання відмови від давання показань та викриття допитуваного в неправдивості.

Рекомендована література до Теми 25 (2.1-2.12,3.25,3.37)

ТЕМА 26. Тактика пред'явлення для впізнання

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття, види і завдання пред'явлення для впізнання.
2. Значення впізнання як методу одержання інформації про злочин
3. Підготовка до пред'явлення для впізнання: особливості допиту особи, яка має впізнавати; підбір об'єктів впізнання; складання плану підготовки і проведення пред'явлення для впізнання.
4. Тактичні прийоми пред'явлення для впізнання живих осіб, трупів, предметів, тварин, помешкань і ділянок місцевості в натурі.
5. Особливості тактики пред'явлення для впізнання різноманітних об'єктів за їхніми копіями (фотознімком, фонограмою, кіно-відеофільмом).
6. Особливості тактики пред'явлення для впізнання за функціональними ознаками зовнішності (за ходою, голосом, звуковою промовою).
7. Пред'явлення для впізнання поза візуальним спостереженням того, кого впізнають.
8. Основний і допоміжні способи фіксації процесу та результатів пред'явлення для впізнання.
9. Оцінка і використання в розслідуванні результатів пред'явлення для впізнання.

Рекомендована література до Теми 26 (3.43-3.45,3.59,3.68

ТЕМА 27. Тактика проведення слідчого експерименту для відтворення дій, обстановки, обставин певної події, обстановки та обставин події у формі перевірки й уточнення показань на місці.

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття, сутність, мета перевірки й уточнення показань на місці та її значення для встановлення фактичних обставин злочину.
2. Учасники перевірки й уточнення показань на місці.
3. Підготовка до перевірки й уточнення показань на місці.
4. Планування та основні тактичні умови проведення цієї слідчої дії.
5. Тактичні прийоми перевірки й уточнення показань на місці.
6. Фіксація ходу і результатів перевірки й уточнення показань на місці.
7. Оцінка та використання отриманих результатів у розкритті і розслідуванні злочини.

Рекомендована література до Теми 27 (2.1-2.12,3.100,4.12

ТЕМА 28. Тактика слідчого експерименту для проведення необхідних дослідів чи випробувань

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття, різновиди і завдання слідчого експерименту.
2. Значення слідчого експерименту для встановлення фактичних обставин злочину.
3. Психологічні та етичні засади слідчого експерименту
4. Підготовка до слідчого експерименту.
5. Тактичні умови його проведення.
6. Реконструкція обстановки, як умова проведення даної слідчої дії.
7. Тактичні прийоми проведення окремих видів слідчого експерименту Фіксація умов, процесу та результатів слідчого експерименту.
8. Оцінка і використання отриманих результатів у розслідуванні злочину.

Рекомендована література до Теми 28 (3.7,3.15,4.17,2.8)

ТЕМА 29. Тактика використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві. Призначення та проведення судових експертиз

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття, сутність і мета використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві.

2. Форми використання спеціальних знань.
3. Тактика залучення спеціаліста до участі в слідчих діях.
4. Поняття, види та значення судової експертизи у розслідуванні злочинів.
5. Класифікація судових експертиз.
6. Зразки для порівняльного дослідження.
7. Процес експертного дослідження,

Рекомендована література до Теми 29 (2.1-2.12,3-56.

ТЕМА 30. Розшукова діяльність слідчого

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1.Поняття, процесуальна регламентація і засоби розшукової діяльності слідчого.

2. Види і форми розшукової діяльності.

3. Тактичні основи розшукової діяльності слідчого.

4. Тактичні прийоми і операції розшуку в процесі розслідування кримінальної справи щодо обвинуваченого, що переховується від слідства.

5.Розшукова робота слідчого по припиненій кримінальній справі.

6. Розшук майна, трупів та інших об'єктів.

7. Використання слідчим даних криміналістичних обліків МВС, СБУ та Інтерполу у розшуковій діяльності.

8. Оцінка і використання результатів розшуку в розслідуванні злочину.

Рекомендована література до Теми 30 (3.41,3.59,3,893.85)

ТЕМА 31. Концептуальні положення методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Криміналістичної методики як розділ криміналістики.
2. Структура окремої методики розслідування злочину та загальна характеристика її структурних елементів.
3. Криміналістична характеристика злочину:
4. Значення криміналістичної характеристики злочинів для розробки прийомів і рекомендацій криміналістичної методики.
5. Етапи розслідування злочинів.
6. Значення і завдання початкового етапу розслідування злочинів.
7. Поняття початкових і невідкладних слідчих дій.
8. Слідча ситуація: поняття та види.
9. Діяльність слідчого в умовах тактичного ризику.
10. Тенденції і перспективи розвитку криміналістичної методики.

Рекомендована література до Теми 31 (3.41,3.59,3,893.85,3.96)

ТЕМА 32. Протидія розслідуванню та шляхи її подолання криміналістичними засобами і методами

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття, зміст і суб'єкти протидії розслідуванню.
2. Протидія розслідуванню у формі приховування злочину, його наслідків або осіб, причетних до вчиненого злочину.
3. Інсценування злочину та фальсифікація доказів з боку злочинців, потерпілих і свідків.
4. Суб'єкти, форми і способи «зовнішньої» протидії розслідуванню.
5. Криміналістичні засоби і методи подолання протидії розслідуванню.

Рекомендована література до Теми 32 (3.1-3.7, 3,82, 3.85,3.96, 5.1-5.4)

ТЕМА 33. Взаємодія учасників розслідування кримінальних правопорушень

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Взаємодії слідчого з іншими учасниками розслідування.
2. Правові засади та принципи взаємодії.
3. Організаційні форми і тактичні прийоми взаємодії слідчого (дізнавача) з оперативно-розшуковими й іншими підрозділами органів внутрішніх справ. Слідчо-оперативна група (СОГ) як форма взаємодії.
4. Принципи й умови використання даних, отриманих оперативно-розшуковим шляхом.
5. Організаційно-тактичні форми і прийоми використання оперативно-розшукової інформації при провадженні окремих слідчих дій.
6. Особливості тактики взаємодії залежно від етапу розслідування, під час провадження окремих слідчих дій і тактичних операцій.
7. Взаємодія слідчого з іншими правоохоронними органами, державними установами і підприємствами різних форм власності.
8. Форми і методи залучення громадськості та засобів масової інформації для швидкого, повного розкриття і розслідування злочину.

Рекомендована література до Теми 33 (3.87, 3,81, 3.87,3.96, 5.1-5.9)

ТЕМА 34. Особливості розкриття і розслідування кримінальних правопорушень «по гарячих» слідах

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Поняття розкриття і розслідування кримінальних правпорушень «по гарячих» слідах.

2. Розслідування кримінальних правопорушень «по гарячих» слідах
3. Чинники, що визначають особливості організації та методики розкриття і розслідування кримінальних правопорушень «по гарячих» слідах.
4. Організація взаємодії слідчого з черговою частиною, співробітниками оперативних підрозділів і експертно-криміналістичних підрозділів.
5. Оганізаційно-тактичні основи залучення громадськості та засобів масової інформації до розкриття і розслідування злочинів.
6. Криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правпорушень «по гарячих» слідах.
7. Методи одержання слідчим експрес-інформації щодо кримінального правпорушення і злочинця.
8. Особливості огляду місця події, допиту потерпілих і свідків-очевидців кримінального правпорушення в умовах дефіциту часу і динамічності обстановки.

Рекомендована література до Теми 34 (2.2,3.54,4.9,4.11)

ТЕМА 35. Розслідування кримінальних правопорушень проти життя, здоров'я та статевої свободи особи.

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Криміналістичні характеристики заподіяння тілесних ушкоджень, зґвалтування.
2. Викриття фактів інсценування самогубства, нещасних випадків і т. ін. Особливості розслідування вбивств на подальшому етапі, відповідно до типових слідчих ситуацій.
3. Розслідування умисних вбивств.
4. Розслідування заподіяння тілесних ушкоджень.
5. Розслідування зґвалтування.

ТЕМА 36. Розслідування кримінальних правпорушень проти власності.

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Криміналістична характеристика особистості злочинця та жертви (як елементи криміналістичної характеристики грабежів та розбоїв).
2. Способи вчинення шахрайства.
3. Слідова картина та обстановка вчинення вимагання.
4. Характеристика типових слідчих ситуацій, що складаються при розслідуванні вимагань. Їх значення для визначенні комплексу

слідчих дій та розшукових заходів при плануванні розслідування на початковому етапі.

5. Джерела інформації про корисливі та корисливо-насильницьки злочини.

ТЕМА 37. Розслідування кримінальних правопорушень проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності.

Обрати тему та підготувати реферат з наведених тем:

1. Криміналістичні характеристики: тероризму, бандитизму.
2. Тактика проведення окремих слідчих дій у справах про бандитизм.
3. Криміналістична характеристика завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності.
4. Типові слідчі ситуації та відповідні ним комплекси слідчих дій і розшукових заходів на початковому етапу розслідування завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об’єктів власності.
5. Криміналістична характеристика хуліганства.
6. Початкові (невідкладні) слідчі (розшукові) дії та розшукові заходи у найбільш розповсюджених типових слідчих ситуаціях при розслідуванні хуліганства.
7. Планування подальшого етапу розслідування хуліганства.

Методичні рекомендації для виконання індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Криміналістика»

ТЕМА 19.. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ

При підготовці до питань теми треба враховувати, що вивчення будь-якої науки завжди починається з вияснення її предмету. Розуміння предмету криміналістичної тактики дозволяє чітко уявити її зміст, завдання і, відповідно, місце в професійній підготовці слідчого органів внутрішніх справ.

Необхідно уяснити, що криміналістична тактика є розділом науки криміналістики, що являє собою систему наукових положень і рекомендацій, які ґрунтуються на них, з організації та планування досудового та судового слідства, визначення лінії поведінки осіб, які здійснюють розслідування, прийомів проведення процесуальних дій. Враховуючи, що розслідування злочинів іноді здійснюється в умовах гостроконфліктних ситуацій, значення положень криміналістичної тактики в процесі розслідування виключно велике.

Важливе значення має аналіз таких понять криміналістичної тактики, розроблених в останній час, як тактична комбінація, тактична операція і тактичне рішення, та застосування їх в процесі розслідування.

Під час самостійної підготовки, за наведеними фабулами, курсантам необхідно прийняти рішення:

Фабула 1. *По кримінальному провадженні про шахрайство в якості підозрюваного був затриманий чоловік, у якого було вилучено два паспорти на ім'я Петренка Миколи Григоровича, 1980 р. народження і Сердюка Василя Івановича, 1978 р. народження.*

Завдання: *1) назвіть правила складання вимоги в інформаційні підрозділи на встановлення (перевірку) судимості підозрюваного;*
2) запишіть текст вимоги в робочих зошитах.

Фабула 2. *По кримінальному провадженні про дорожньо-транспортну подію в розшуку знаходився автомобіль «ВАЗ-2106» з червоним кузовом і номерним знаком, в якому були літера «Х» і цифри «0» і «6».*

Завдання: *Визначте інформаційний підрозділ, до якого необхідно звернутися за обліковою інформацією та різновид обліку.*

Фабула 3. *По кримінальному порвадженні про розбійний напад потерпілий показав, що злочинців було двоє. Одним з них був низенький на зріст, кремезний, з кучерявим волоссям, на правій руці татуювання у вигляді голови орла. Другий називав його «Король».*

Завдання: *Визначте підрозділ, в який необхідно звернутися за обліковою інформацією і вид*

ТЕМА 20. КРИМІНАЛІСТИЧНА ВЕРСІЯ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

При підготовці до питань теми необхідно дати чітке визначення поняття криміналістичного моделювання, криміналістичної версії, як методів пізнання при розслідуванні злочинів, дати класифікацію версій. Вказати принципи висунення криміналістичних версій при розслідуванні злочинів. Необхідно розглянути методи висунення криміналістичних версій, показати значення типових версії в діяльності з виявлення джерел доказів, визначення ролей різних учасників злочинів.

Необхідно перш за все розглянути існуючі види планування: розслідування в групі однорідних справ, з конкретної кримінальної справи, з вирішення певного тактичного завдання, з проведення слідчих дій. Далі необхідно розглянути застосування в органах внутрішніх справ існуючих форм планів в залежності від складності діяльності, яка планується.

При висвітленні останнього питання слід відобразити техніку планування за зразком планування окремої слідчої дії, де позначається час складання планів, порядок їх складання. Необхідно торкнутися проблем розрахування та взаємодії сил та засобів, що залучаються до реалізації, координацію їх діяльності. Звернути увагу на фіксацію в планах організаційно-технічних заходів.

Під час ***самостійної підготовки*** *до практичного заняття* курсанти в робочих зошитах письмово виконують наступне завдання:

Фабула 1*. З невстановленого поверху 16-поверхового житлового будинку відбулось падіння літньої жінки, труп якої з проломами черепа та з ознаками численних переломів ребер і кінцівок знаходиться на землі біля будинку. Опитуванням очевидців встановлено, що потерпілою є Осипова М.І., яка удвох зі своїм сином мешкає у квартирі № 32, розташованій на 8-му поверсі будинку. Очевидців, які спостерігали саме падіння, не виявлено. Особи, що знаходились у дворі будинку, пояснили, що криків чи іншого шуму не чули, а звернули увагу на подію лише в момент падіння тіла Осипової на грунт та внаслідок звуку удару о землю. 20-літній син Осипової з'явився на місці події разом з прибуттям слідчо-оперативної групи. За його поясненнями, у матері було хворе серце; він зараз ніде не працює й ходів шукати роботу. Оглядом місця події встановлено, що двері квартири закрито на два замки, зовнішньо ніяких пошкоджень всередині житла не виявлено, вікно у кухні та двері балкону відкриті. На балконі висить ще волога білизна. На останньому поверсі будинку відкрито двері на дах.*

Завдання*: Висуньте загальні та окремі версії щодо викладеної події.*

ТЕМА 21. ТАКТИКА СЛІДЧОГО ОГЛЯДУ ТА ОСВІДУВАННЯ

Готуючись до заняття, курсанти (слухачі) перш за все повинні ознайомитись з рекомендованими літературними джерелами, з яких важливо засвоїти, що будь-який злочин неминуче пов'язаний зі слідами, які залишаються на місці події. Вони є носіями криміналістичної інформації, на підставі якої можна мати уявлення про характер і обстановку події, про осіб, якими вони утворені.

Необхідно також засвоїти, що успіх в розслідуванні злочинів, встановленні і розшуку злочинців забезпечується вмінням слідчого не тільки тактично грамотно провести огляд, але і безпосередньо дослідити та зібрати інформацію зі слідів злочину.

Для визначення видів слідчого огляду необхідно звернути увагу на підставу їх класифікації. Особливу увагу треба звернути на огляд місця події, при цьому зробити висновок, що його результативність залежить від якості його підготовки, ефективності використання техніко-криміналістичних засобів, взаємодії слідчого з іншими службами органів внутрішніх справ та громадськості.

Завершальним моментом в засвоєнні теми повинно стати з'ясування того, що результати слідчого огляду набувають доказового значення лише приналежному процесуальному оформленні у вигляді протоколу, з додержанням вимог КПК України. До протоколу додаються певні матеріали, які пояснюють його зміст.

*Під час **самостійної підготовки** до проведення заняття у зошитах для практичних занять кожен курсант складає план підготовки та проведення огляду місця події у приміщенні за фабулою.*

***Фабула:** «___» _____ 20__ року, о 8 год. 40 хв. до Жовтневого РВ по телефону надійшло повідомлення від директора ПП «Акція» Смішного Р.А. про те, що у залі для нарад в офісі зазначеного підприємства виявлено труп охоронця Писаренка В.І., який перед цим заступив на нічну варту. Як повідомив Смішний Р.А., труп виявила прибиральниця Сіра В.В., що приходить на роботу о 8 год.*

Окрім того. Курсантам необхідно доопрацювати протоколи огляду місця події, які було складено під час заняття, виготовити план-схему місця події.

*Під час **самостійної підготовки** до проведення заняття у зошитах для практичних занять кожен курсант складає план підготовки та проведення огляду місця події за фабулою.*

***Фабула:** «___» _____ 20__ року, о 8 год. 40 хв. до Жовтневого РВ по телефону надійшло повідомлення від директора ПП «Акція» Сашенко О.Б. про те, що на території складських приміщень, що належать його підприємству, охоронець позавідомчої охорони Лукін С.В. близько 24.00 зустрів двох невідомих осіб, які намагались*

проникнути до складу, що він охороняв. На його вимоги зупини свої дії, вони почали бігти, але, помітивши, що охоронець був один, раптово зупинились, напали на нього та нанесли тілесні пошкодження, у тому числі ножові поранення. Після чого вони зникли. Охоронець Лукін С.В. засобами мобільного зв'язку викликав швидку допомогу, яка доставила його до лікарні.

Окрім того, курсантам необхідно доопрацювати протоколи огляду місця події, які було складено під час заняття, виготовити план-схему місця події.

ТЕМА 23. ТАКТИКА ОБШУКУ І ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ

При підготовці до заняття необхідно звернути увагу на примусовий характер обшуку та дотриманням відповідних процесуальних норм. Говорячи про стадії обшуку, треба вказати методи їх втілення, також про науково-технічні засоби, що застосовуються при обшуку, позначити способи та порядок фіксації результатів обшуку.

Результативність обшуку багато в чому залежить від підготовчих заходів: створення слідчо-оперативної групи, вивчення особливостей особи обшукуваного (можливість здійснення ним збройного опору тощо), ретельного вивчення приміщень та інших об'єктів, які підлягають обшуку, підготовки техніко-криміналістичних засобів, визначення об'єктів, які підлягають вилученню тощо.

При проведенні обшуку слід уяснити особливості підготовчої, оглядової та детальної стадій.

При проведенні групових обшуків важливе значення має проникнення оперативної групи на об'єкт, який підлягає обшуку, ознайомлення з обстановкою, визначення напрямку та методів пошуку, спостереження за реакцією осіб, які підлягають обшуку, обмін інформацією між учасниками обшуку, застосування пошукових засобів та засобів фіксації.

*Під час **самостійної підготовки** кожен курсант вивчає фабулу та зошиті для практичних занять складає план підготовки та проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії.*

Фабула: *«__»_____ 201__ р. під час патрулювання на станції «ДніпропетрМВСьк-пасажирський» співробітниками поліції був затриманий Карнєєв О.М., у валізі котрого було виявлено 10 кг подрібненої сировини рослинного походження й 5 пістолетних патронів калібром 9 мм. Зазначені предмети у Карнєєва О.М. вилучили. Попереднім дослідженням рослинної сировини визначено,*

що вона є маковою соломкою. Її, як розповів Карнєєв, він придбав в Одесі для особистого споживання, наявність же патронів пояснити не зміг. За даним фактом було розпочато розслідування, а Карнєєва О.М. затримано на підставі ст. 106 КПК України. Розслідуванням встановлено, що Карнєєв працює інженером житлово-експлуатаційного управління, розташованого на 1-му поверсі будинку 20 по пр. Кірова, займає службовий кабінет № 3. Слідчий виніс мотивовану постанову й отримав санкцію прокурора щодо проведення обшуку у кабінеті Карнєєва.

Окрім того, за результатами проведеного на занятті обшуку скласти план-схему приміщення з дотриманням процесуальних правил її оформлення.

Під час ***самостійної підготовки*** *курсанти вивчають фабулу та визначають, де треба провести тимчасовий доступ до речей і документів й які об'єкти в ході її вилучити.*

Фабула: *В ході проведення податкової перевірки ВАТ «Колос» було виявлено документи щодо укладення угоди між цим підприємством та приватним підприємством «Вересень», яке реалізувало ВАТ «Колос» 50 тонн зерна пшениці. На підтвердження виконання угоди в бухгалтерських документах ВАТ «Колос» містились товарна та податкові накладні, отримані від ПП «Вересень» при продажі зерна, а також платіжне доручення про переказ на банківський рахунок продавця грошей за зерно. В результаті проведення зустрічної перевірки ПП «Вересень» встановлено, що в бухгалтерському обліку даного підприємства, а також в податкових деклараціях, поданих в податкову інспекцію ДніпрМВСького району за 1 півріччя 201__ року, угоду щодо продажу ВАТ «Колос» 50 тонн зерна пшениці не відображено. За даним фактом було початок розслідування. В ході допиту бухгалтер ПП «Вересень» Тишко А.І. пояснила, що на вимогу директора підприємства Сомова О.О. вилучила з документів первинного бухгалтерського обліку ПП «Вересень» угоду щодо продажу 50 тонн зерна, відповідні копії товарної та податкової накладних, виписку щодо руху коштів на банківському рахунку ПП «Вересень» (на підтвердження надходження грошей від ВАТ «Колос» за 50 тонн зерна). Зазначені документи не були знищені, а зберігаються у неї вдома.*

ТЕМА 25. ТАКТИКА ДОПИТУ ТА ОДНОЧАСНОГО ДОПИТУ РАНІШЕ ДОПИТАНИХ ОСІБ

При підготовці до заняття необхідно засвоїти, що допит є процесуальною дією, спрямованою на збирання ідеальних слідів злочину — одержання свідчень від людей. Треба звернути увагу на види, зміст кожної стадії допиту,

ситуації, які можуть виникати і відповідні їм тактичні завдання і прийоми їх вирішення.

При відповіді на запитання необхідно назвати порядок допиту свідків та потерпілих, процесуальні правила його проведення, а також звернути увагу на те, що свідки і потерпілі поділяються на добросовісних і недобросовісних, охарактеризувати труднощі допиту вказаних осіб, а також тактичні прийоми їх подолання.

Окрему характеристику треба дати допиту неповнолітніх свідків, а також основні правила складання протоколу допиту та можливості застосування техніко-криміналістичних засобів під час проведення допиту.

*Під час **самостійної підготовки** курсанти за наведеною нижче фабулою визначають коло питань, які потрібно задати Сазоновій Н.Г. під час проведення допиту*

Фабула: *13 березня 201__ р., о 19.15 год. до чергового Бабушкінського РВ м. Дніпропетровська звернулася Сазонова Н.Г. із заявою про те, що кілька хвилин тому на вул. Панікахі на неї напав якийсь чоловік, побив її та, коли вона була в непритомному стані, викрав гаманець з грошима і зник у невідомому напрямку. Згідно до пояснень Сазонової, вона приблизно о 18.30 год. поверталася додому від подруги, в якої гостювала. На вул. Панікахі її наздогнав чоловік і раптово вдарив чимось по голові. Потім, долаючи опір, він звалив її на землю, здавив їй шию шматком кабелю й вона втратила свідомість. Коли вона прийшла до тями, нападник вже зник.*

На обличчі та шиї потерпілої малися садни. Під час огляду місця події був знайдений шматок телевізійного кабелю з заводським маркуванням «КСМ - 1970» та об`ємні сліди ніг, які нагадували спортивне взуття.

Враховуючи достатність даних, що вказують на наявність ознак злочину, слідчий Бабушкінського РВ розпочато розслідування.

Окрім того, курсантам необхідно скласти план одночасного допиту *між потерпілою та підозрюваною особами, враховуючи умови фабули щодо розбійного нападу на Сазонову Н.Г. та наведену нижче фабулу.*

Фабула: *15 березня 201__ р. о 19.40 год. патрульним нарядом поліції біля двору будинку № 10 по вул. Панікахі за порушення громадського порядку було затримано Курина В.В., котрий знаходився у нетверезому стані, нецензурно лаявся на жінок, що проходили повз нього, погрожував їм фізичною розправою. В ході перевірки затриманого на причетність до вчинення злочинів, здійснених на території Бабушкінського району, було встановлено, що на телевізійному кабелі, вилученому при огляді місця події за фактом нападу на Сазонову Н.Г., наявні відбитки пальців рук Курина В.В. Було проведено впізнання Курина В.В. Сазоновою Н.Г., під час якого*

потерпіла упізнала Курина як особу, що вчинила на неї напад. Допитаний в якості підозрюваного Курин В.В. свою причетність до вчинення розбою не підтвердив та пояснив, що жінку, якій його пред'явили на впізнання, бачив уперше. Щодо наявності слідів його рук на телевізійному кабелі, вилученому з місця події, Курин нічого конкретного пояснити не зміг.

ТЕМА 26. ТАКТИКА ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ

При підготовці до заняття треба засвоїти, що пред'явлення для впізнання — це слідча дія, що полягає в становленні тотожності об'єктів, які пред'являються особі, з тими які сприймалися їй в зв'язку із скоєним злочином. Ототожнення відбувається у свідомості особи за ознаками об'єкту, що збереглися в її пам'яті.

Також необхідно звернути увагу на завдання і підстави до пред'явлення для пізнання, а також на сучасне уявлення про предмет і класифікацію видів цієї слідчої дії. При висвітленні стадій пред'явлення для впізнання, необхідно звернути увагу на шляхи створення оптимальних умов та тактику проведення пред'явлення для впізнання людей, трупа, предметів та документів, тварин, приміщень та ділянок місцевості. Особливу увагу звернути на особливості тактики проведення впізнання об'єктів за їх фотозображенням та відеозаписам, за особливостями голосу, мови, а також показати способи фіксації ходу та результатів пред'явлення для впізнання, можливості застосування в ході провадження впізнання техніко-криміналістичних засобів.

Під час самостійної підготовки у власному зошиті для практичних занять кожен курсант повинен скласти письмовий план пред'явлення для впізнання Шарікова П.П. за наведеною нижче фабулою:

Фабула: *18 травня 201__р. о 20.10 в Жовтневий РВ ДМУ УМВС України в ДніпропетрМВСькій області звернулась гр. Суворова Л.Н. з заявою про те, що о 19.30 на пр. К. Маркса вона сіла на маршрутне таксі за номером "53". У салоні знаходилось жінки, що сиділи на останніх місцях. Вона сіла на подвійне сидіння біля вікна. На наступній зупинці до неї підсів хлопець на вигляд 18-20 років. Через 5 хвилин, за поворотом таксі на пр. Гагаріна хлопець попросив зупинити авто і, виходячи раптово вихватив в неї жіночу сумку, в якій знаходились: шкіряний гаманець коричневого кольору з 125 гр. та мобільний телефон марки "LG". Вона запам'ятала зовнішність грабіжника в профіль, тому що він сидів до неї боком, а також татуювання у вигляді парусника на його лівій руці, яке вона побачила, коли він розплачувався з водієм. За даним фактом було почато розслідування. Патрульним нарядам було передане орієнтування на розшук злочинця і цього ж дня, о 23 год. 30 хв. в кафе «Стара вежа» був затриманий гр. Шаріков П.П., у якого був вилучений шкіряний*

гаманець коричневого кольору з 105 гр. та мобільний телефон марки "LG" без телефонної картки. В ході допиту, проведеного 19 травня, потерпіла Суворова Л.Н. пояснила, що зможе упізнати грабіжника, а також викрадені у неї речі.

Окрім того використовуючи зроблені на попередньому занятті нотатки щодо пред'явлення для впізнання Шарікова П.П. курсанти на окремому аркуші формату А4 складають протокол зазначеної слідчої (розшукової) дії.

Під час ***самостійної підготовки*** *у власному зошиті для практичних занять кожен курсант складає план пред'явлення для впізнання Суворовой Л.Н. шкіряного гаманця, вилученого 18 травня 201__р. у Шарікова П.П. Для цього використовуються умови фабули щодо пограбування Суворової Л.Н. з попереднього заняття та наведена нижче фабула:*

Фабула: *В ході допиту, проведеного 19 травня, потерпіла Суворова Л.Н. пояснила, що викрадений у неї шкіряний гаманець був коричневого кольору, мав прямокутну форму та розміри приблизно 10х8 см у складеному стані. Гаманець складався вдвічі, а у розкладеному стані відповідно мав приблизні розміри 20х8 см. Всередині гаманця по всій його довжині наявні 2 відділення–кишені, а на правій половині також відділення для металевих грошей розміром не більше 9х6 см, яке у верхній частині було обладнано застібкою типу «блискавка». Шкіра у нижній частині відділення для металевих грошей була деформована й трохи розтягнута, а фарба коричневого кольору частково витерта. У складеному стані дві половини гаманця скріплялись язичком-застібкою на металевій кнопці коричневого кольору. З одного боку кнопку було подряпано, коричневу фарбу здерто й під нею виднівся метал сірого кольору.*

ТЕМА 27. ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ СЛІДОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ДЛЯ ВІДТВОРЕННЯ ДІЙ, ОБСТАНОВКИ, ОБСТАВИН ПЕВНОЇ ПОДІЇ, ОБСТАНОВКИ ТА ОБСТАВИН ПОДІЇ

При підготовці до заняття треба засвоїти, що слідчий експеримент представляє собою складну слідчу дію, що поєднує у собі по суті дві дії (методи): відтворення дій, обстановки, обставин певної події і слідчий експеримент.

Також необхідно звернути увагу на сутність перевірки показань та слідчого експерименту, підготовку і тактичні аспекти проведення цих дій, структуру складання протоколу відтворення обстановки та обставин події, доцільність і правила використання техніко-криміналістичних засобів фіксації ходу і результатів цієї слідчої дії.

*Під час **самостійної підготовки** у власному зошиті для практичних занять кожен курсант повинен виконати завдання за наведеною нижче фабулою:*

***Фабула:** 5 червня 201__ року, о 9.00 годині директор приватного підприємства «Мрія» Діванов А.П. повідомив районний відділ поліції про вчинення в офісі підприємства крадіжки. В ході огляду місця події встановлено, що офіс ПП «Мрія» знаходиться на першому поверсі дев'яти поверхового житлового будинку № 100 по вул. Чичеріна, в приміщенні кватири № 3. Вхід до офісу підприємства розташовано на сходинковій клітині 1–го поверху поруч з дверьми до інших квартир під'їзду. На момент огляду вхідні двері до офісу були прикриті, але замок знаходився у положенні «відчинено» й зовні був неушкоджений. Скло кватирки вікна у кабінеті менеджера розбито, уламки скла знаходились на підлозі. Нижня кромка зазначеного вікна з зовнішнього боку стіни будинку знаходиться на висоті 1,8 метри від асфальту; ширина відливу підвіконня (з цього ж боку) становить 15 см. Висота вікна 1,5 метри. Розміри кватирки, що знаходиться у верхній лівій створці вікна, 0,5х0,4 метри. На підвіконні з внутрішнього боку кабінету виявлено та вилучено на дактоплівку поверхневий слід взуття. В приміщенні зовнішньо порядок, але з шухляди у столі, що запиралась на ключ, зник ноутбук «TOSHIBA» (згідно до пояснень менеджера Гризодуб П.І.). В кабінеті бухгалтера зовнішньо також порядок, але при огляді сейфу, котрий на момент огляду був закритим, виявлено, що з нього викрадено 10000 грн. (згідно до пояснень бухгалтера Олешко О.І. та директора Діванова А.П.). За фактом крадіжки розпочато розслідування.*

Проведеними оперативно-розшуковими заходами було встановлено, що до вчинення крадіжки причетний раніше не засуджений Скляренко С.В., котрий намагається через своїх знайомих реалізувати ноутбук «TOSHIBA». 10 червня 201__ року під час обшуку, проведеного в квартирі № 12 будинку № 30 по вул. Уральській, де проживає Скляренко С.В., виявлено й вилучено ноутбук «TOSHIBA» та дві пари взуття. В ході допиту Скляренко С.В. пояснив, що в ніч з 4 на 5 червня самостійно викрав ноутбук з офісу підприємства, розташованого у квартирі на першому поверсі будинку (до якого прийшов пішки) за декілька кварталів від його дому. До офісу проник, розбивши кватирку у вікні, а вийшов через двері квартири. Ноутбук «TOSHIBA» знайшов на столі у тій кімнаті, до якої потрапив через кватирку. Більше нічого в офісі він не крав. Адресу офісу, звідки він вчинив крадіжку, Скляренко С.В. назвати не зміг, але погодився його показати. За результатами трасологічної експертизи слід з підвіконня у кабінеті менеджеру, залишено не взуттям, вилученим у Скляренко С.В. Даний факт з тактичних міркувань слідчий вирішив не доводити до відома Скляренко С.В., а

спочатку провести з його участю відтворення обстановки та обставин події.

Завдання: *скласти письмовий план підготовки та проведення слідчого експерименту на місці за участю Скляренко С.В.*

Окрім того кожен курсант у власному зошиті для практичних занять повинен написати перелік запитань, що будуть в ході проведення слідчого експерименту поставлені перед Скляренко С.В. та скласти план-схему частини району м. ДніпропетрМВСька у межах від вулиці Чичеріна (будинок № 100) до вулиці Уральської (будинок № 30). Електронну схему міста ДніпропетрМВСька можна знайти на ЕОМ у навчально-методичному кабінеті криміналістики (див. на робочому столі файл «Alldnepr»).

Ці письмові завдання треба виконувати, враховуючи результати обговорення планів підготовки та проведення слідчого експерименту за участю Скляренко С.В. Необхідно написати у зошитах перелік запитань, що послідовно будуть ставитись підозрюваному по ходу того, як він буде демонструвати та пояснювати обставини вчинення ним крадіжки з офісу ПП «Мрія». Відповідно кожен з курсантів має бути готовим виконувати роль «слідчого» (керувати ходом слідчої (розшукової) дії та ставити підозрюваному запитання) або «підозрюваного» (на запитання та пропозиції «слідчого» демонструвати свої дії під час вчинення злочину та надавати їм пояснення). Крім того, використовуючи карту міста ДніпропетрМВСька (паперову або електронну) необхідно виготовити план-схему території міста у межах від будинку № 30 по вул. Уральській до будинку № 100 по вул. Чичеріна, котру можна буде використати в якості заготовки (шаблону) для оформлення додатку до протоколу слідчого експерименту за участю Скляренко С.В., де накреслити його маршрут у напрямку від місця проживання до місця вчинення крадіжки.

ТЕМА 28. ТАКТИКА СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕОБХІДНИХ ДОСЛІДІВ ЧИ ВИПРОБУВАНЬ

При підготовці до заняття треба засвоїти, що слідчий експеримент представляє собою складну слідчу дію, що проводиться шляхом дослідів чи випробувань.

Також необхідно звернути увагу на сутність на те, що слідчий експеримент проводиться для з’ясування можливостей виконання певних дій, виконання певних дій за відповідний проміжок часу, сприймати органами чуття якоїсь інформації у відповідних умовах, існування якогось явища або події. Потребують уваги тактичні особливості проведення різних видів слідчого експерименту та фіксації ходу та результатів технічними засобами фіксації.

*Під час **самостійної підготовки** у власному зошиті для практичних занять кожен курсант повинен виконати завдання за наведеною нижче фабулою:*

Фабула: *В ході розслідування кримінального провадження за фактом вчинення крадіжки з квартири Власова В.В. свідок Сидоренко П.С. на допиті повідомив, що 20 квітня 201__ р., о 10 год. 20 хв. (день та час учинення розслідуваної крадіжки) він із вікна своєї кімнати бачив, як із під'їзду будинку № 25, розташованого на протилежному боці пр. Гагаріна, вийшов молодий чоловік з двома валізами, сів у автомобіль марки «Opel», держ. № 00–163 АК і від'їхав у невідомому напрямку. Під час допиту Сидоренко П.С. пояснив, що відстань між вікном кімнати, звідки він спостерігав подію, та місцем паркування автомобілю марки «Opel» становила близько 50 м та впевнено заявив, що в змозі розгледіти будь-які речі на зазначеній відстані. Слідчий взяв під сумнів можливість візуального сприйняття Сидоренко П.С. прикмет зовнішності людини та номера автомобіля за вказаних умов. Завдяки вжитим оперативно-розшуковим заходам було затримано Григор'єва О.Д., котрий за ознаками зовнішності виявився схожим з тим чоловіком, якого описав свідок Сидоренко П.С. та ще й мав власний автомобіль марки «Opel», держ. № 00–163 АК.*

Завдання: *– визначити згідно наведеної фабули мету та вид слідчого експерименту;*

– скласти письмовий план підготовки та проведення слідчого експерименту.

Окрім того, З метою ознайомлення з тактичними прийомами, виявлення можливих недоліків проведення слідчої (розшукової) дії та фіксацією її результатів курсанти під час самостійної підготовки переглядають у навчально-методичному кабінеті кафедри відеозапис проведення слідчого експерименту практичними співробітниками. По ходу демонстрації відеозапису потрібно визначити та записати у зошитах:

- *правильність організації слідчої (розшукової) дії в цілому;*
- *формування складу учасників;*
- *тактичні прийоми, яки були використані;*
- *недоліки проведення слідчої(розшукової) дії.*

Також, у зошиті для практичних занять курсанти виконують завдання за наведеною нижче фабулою.

Фабула: *20 серпня 201__ р., о 8 годині 30 хвилин начальник гальванічного цеху тракторного заводу повідомив відділ поліції, що в ніч з 19 на 20 серпня з території цеху викрадено 3 мідні пластини вагою від 68 до 75 кг кожна. Цех працює всю добу, вхід сторонніх осіб до нього не контролюється. Під час огляду місця події було встановлено, що поряд із ділянкою, де були складовані 10 пластин, три з яких викрали, немає жодного підйомного або завантажувального пристрою, тому слідчий висунув версію, що злочинців було декілька. В ході розслідування викрадені пластини були виявлені на пункті прийому металобрухту та*

вилучені. Також встановлено, що туди їх здав громадянин Петренко В.А., який працює водієм вантажного автомобіля «ЗИЛ-130» на тракторному заводі. Як пояснив Петренко В.А., працюючи в нічну зміну, він самостійно викрав та виніс з гальванічного цеху три пластини, завантажив їх у кузов автомобіля, та замаскувавши під виробничими відходами, вивіз з території заводу.

Завдання: *– визначити вид слідчого експерименту, що треба провести;*
– скласти план підготовки та проведення слідчого експерименту.

ТЕМА 29. ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ. ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ

При підготовці до заняття необхідно засвоїти, що в ході розслідування злочинів нерідко виникають такі ситуації, при яких встановлення окремих важливих обставин стає можливим лише внаслідок застосування певних наукових, технічних або спеціальних знань. Кримінально-процесуальний закон передбачає для цих випадків дві форми використання спеціальних знань: залучення відповідних спеціалістів для консультації і технічної допомоги слідчому при проведенні окремих слідчих дій та призначення експертизи. В окремих випадках при вирішенні питання про порушення кримінальної справи, до її порушення, можливе використання допомоги спеціаліста в вигляді попереднього дослідження об'єктів, вилучених у громадян.

Потребує висвітлення організаційні і тактичні аспекти взаємодії слідчого зі спеціалістом при проведенні окремих слідчих дій, види експертиз і систему експертних установ в Україні. Особливу увагу треба звернути на їх структуру і завдання.

Під час ***самостійної підготовки*** *кожен курсант у власному зошиті для практичних занять виконує завдання за наведеною нижче фабулою.*

Фабула: *10 вересня 201_ р., під час огляду місця події, який проводився в зв`язку з крадіжкою спиртних напоїв та консервів з приміщення приватного торгівельного павільйону, розташованого за адресою: вул. Приміська, 21, були вилучені:*

- частка скла вітрини павільйону з нашаруваннями речовини червоного кольору, схожого на кров, що була упакована в поштовий конверт,

- 2 світлі дактилоскопічні плівки зі слідами пальців рук, що були виявлені на дверці холодильника в приміщенні павільйону.

Проведеними оперативно-розшуковими заходами по «гарячих слідах» було встановлено, що крадіжку, знаходячись в стані алкогольного сп`яніння, скоїли ніде не працюючі Малков А.П. та Жмурко П.П. Викрадене майно було виявлено у квартирі Малкова А.П. та вилучено.

Завдання: *визначити:*

– які судові експертизи необхідно призначити в даному випадку;

– кому доручити їх проведення;

– які питання треба поставити на вирішення експертиз;

– *які матеріали надати експертам для дослідження та ознайомлення.*

ТЕМА 30. РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО

Готуючись до заняття необхідно з'ясувати зміст, значення розшукової діяльності, що здійснюється слідчим.

Потребує розгляду перелік дій, спрямованих на розшук злочинців, що переховуються від правоохоронних органів. Важливим аспектом розшукової діяльності є встановлення взаємодії слідчого з оперативними підрозділами з метою як обміну інформацією, спільного визначення завдань та напрямків діяльності з розшуку відповідних осіб.

Потребує розгляду організаційні особливості розслідування тяжких злочинів та форматування за ними слідчо-оперативної групи.

ТЕМА 31. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ.

При підготовці до заняття, необхідно уяснити, що в системі науки криміналістики, криміналістична методика є невід'ємною самостійною частиною, яка перебуває у нерозривному взаємозв'язку з іншими частинами криміналістики та має своє власне значення та зміст. Також необхідно розкрити в чому полягають основні завдання криміналістичної методики, докладно розглянути складові частини конкретних методик розслідування окремих видів злочинів.

При розгляді поняття криміналістичної характеристики злочину, необхідно показати зміст даної криміналістичної категорії, її структуру, і значення у вдосконаленні окремих методик розслідування окремих видів злочинів та практики боротьби зі злочинністю. Також доцільно розкрити один із основних елементів криміналістичної характеристики, який характеризує спосіб підготовки, вчинення та приховування злочинів й

показати взаємозв’язок злочинних дій з обстановкою події та наслідками. Крім того, треба показати особу потерпілого, свідків та самих злочинців.

ТЕМА 34. ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ «ПО ГАРЯЧИХ» СЛІДАХ

Під час підготовки до заняття необхідно визначитись із тим, що термін розслідування злочинів «по гарячих» слідах визначає те, що проміжок часу з моменту вчинення кримінального правопорушення до встановлення і затримання злочинця є невеликим. Готуючись до заняття, необхідно з’ясувати те, які обставини впливають на результативність проведення зазначеного розслідування. Окрім того заслуговує на увагу перелік організаційно-тактичних заходів, які проводяться за кримінальним провадженням у відповідності до тяжкості вчиненого правопорушення. Потребує розгляду дії різних підрозділів при розслідуванні злочинів по «гарячих» слідах.

Критерії оцінювання самостійної роботи слухачів

Бали	Пояснення
5	Виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання
4	Виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання
3	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано.
2	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді.
1	Є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; під час захисту відсутній висновок.
0	Тема реферату не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи слухачів

Бали	Пояснення
5	Відображена світоглядна позиція автора, його погляд на сутність проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти громадського життя або особистий досвід.
4	Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована фактами громадського життя або особистим досвідом.
3	Представлено власну точку зору при розкритті проблеми. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти.
2	Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами громадського життя або власним досвідом.
1	Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації.
0	Проблема не розкрита або дана інформація (факти громадського життя або особистого досвіду) не в контексті завдання.